

Lakimuutoksen taustaa

Sosiaali- ja terveysministeriö on parasta aikaa valmistelemassa kiireisellä aikataululla hallituksen esitystä tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta. Muutoksella velvoitettaisiin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja järjestävää ja tuottavaa niin julkista kuin yksityistä toimijaa huolehtimaan Covid-19-taudin vakavalle muodolle alttiiden asiakkaiden ja potilaiden suojaamisesta varmistamalla, että näiden asiakkaiden ja potilaiden kanssa **lähikontaktissa työskentelevällä henkilökunnalla ja opiskelijoilla** on joko Covid-19-taudin sairastamisen tai Covid-19-rokotusten antama suoja Covid-19-tautia vastaan. Muutos on esitetty toteutettavaksi lisäämällä tartuntatautilakiin uusi määräajan voimassa oleva 48 a §.

Muutoksen myötä Covid-19-taudin vakaville seuraamuksille alttiille asiakkaille ja potilaille tarjottavissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa sellaisissa tehtävissä, joihin liittyisi lähikontaktin aiheuttama tartuntariski, saisi **vain erityisestä syystä** käyttää henkilöä, jolla olisi puutteellinen suoja Covid-19-tautia vastaan. Erityisenä syynä voisi olla rokotussuoja vaatimukset täyttävän henkilöstön puute tilanteessa, joissa hoidettavien turvallisuus edellyttää henkilöstön läsnäoloa sekä hoitajan yliherkkyys rokotteelle tai muu rokotettavan ominaisuus, joka estää rokotteen ottamisen.

Asiakkaiden ja potilaiden alttius Covid-19-taudin vakaville seuraamuksille arvioitaisiin lääketieteellisillä perusteilla. Covid-19-taudin vakaville seuraamuksille alttiita asiakas- ja potilasryhmiä olisivat yli 70-vuotiaat sekä henkilöt, joilla on vakavalle Covid-19-taudille erittäin voimakkaasti altistavia perussairauksia. Tällaisia olisivat Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tuottaman lääketieteelliseen riskinarviointiin perustuvan listauksen ryhmään 1 kuuluvat henkilöt (12–69-vuotiaat, joilla on vakavalle koronavirus-taudille erittäin voimakkaasti altistava sairaus tai tila [elinsiirto tai kantasolusiirto, aktiivisessa hoidossa oleva syöpätauti, vaikea puolustusjärjestelmän häiriö, vaikea krooninen munuaissairaus, vaikea krooninen keuhkosairaus, lääkehoitoinen tyyppi 2 diabetes, Downin oireyhtymä]).

Koska yllä luetelluille asiakas- ja potilasryhmille Covid-19-taudin vakava tautimuoto tai taudin seuraukset ovat vaarallisempia kuin muille, ei näiden henkilöiden kanssa lähikontaktissa voisi työskennellä henkilö, joka ei olisi osoittanut, että hänellä on rokotuksen tai enintään kuusi kuukautta aikaisemmin sairastetun laboratoriovarmistetun taudin antama suoja Covid-19-tautia vastaan.

Hallituksen esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi työnantajalle **väliaikaisesti** oikeus käsitellä työntekijöiden Covid-19-rokotussuojaa tai sairastettua Covid-19-tautia koskevia terveystietoja. Tällä väliaikaisella muutoksella halutaan varmistaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tarjoavan työnantajan mahdollisuus saada tieto henkilöstönsä rokotussuojasta tai sairastetusta Covid-19-taudista.

Työnantajan on pyydettävä tiedot henkilöltä itseltään. Jos työntekijä kieltäytyy antamasta tietoa, olisi työnantajan asiakkaiden ja potilaiden hengen ja terveyden suojelemiseksi katsottava, ettei työntekijällä ole tartuntatautilaissa edellytettyä suojaa työskennellä lähikontaktissa Covid-19-taudin vakaville seuraamuksille alttiiden asiakkaiden ja potilaiden kanssa.

Puutteellinen suoja Covid-19-virusta vastaan voi lakimuutoksen myötä estää työskentelyn taudin vakavalle muodolle alttiiden potilaiden tai asiakkaiden parissa. Työnantajalla on näissä tilanteissa oikeus siirtää rokottamaton työntekijä toisiin työtehtäviin. Mikäli muita tehtäviä ei ole tarjolla, on työnantajalla **oikeus keskeyttää työntekijän palkanmaksu**. Tilanteessa, jossa työntekijän työnteko estyy hänen työnteoedellytystensä puuttumisen vuoksi, ei hänellä ole oikeutta palkkaan eikä työttömyysturva-etuuksiin. Palkanmaksun keskeytyksen katsotaan johtuvan työntekijästä itsestään.

Työntekeminen on estyneenä siihen saakka, kunnes työntekijä täyttää tartuntatautilaissa säädetyt edellytykset esimerkiksi hankkimalla tarvittavan rokotussuojan tai kunnes työnantajalla on tarjota muuta työntekijälle sopivaa työtä.

Tartuntatautilain väliaikainen muutos on tarkoitus saada voimaan mahdollisimman pian. Jotta sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tarjoavan työnantajan palveluksessa työskentelevät JHL:n jäsenet eivät joutuisi tilanteeseen, jossa työnantajalla ei ole tarjota heille muuta työtä ja palkanmaksu keskeytetään, **JHL kehottaa kaikkia toistaiseksi vielä puutteellisen Covid-19- rokotussuojan omaavia jäseniään huolehtimaan rokotussuojansa kuntoon mitä pikimmiten**. Vakavalle taudille alttiita henkilöitä, joille itselleen rokotus ei tuota riittävää suojaa, voidaan suojata rokottamalla heihin kontaktissa olevat henkilöt. Siksi on tärkeää, että kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien kanssa lähikontaktissa olevat työntekijät ovat asianmukaisesti Covid-19- tautia vastaan suojattuja. Rokotukset suojaavat luonnollisesti myös työntekijöitä itseään sekä heidän lähipiiriään Covid-19 vakavaa muotoa vastaan.